МАИ 20
Суббота
1939 он
№ 113 (2753)
Сэн 10 мүнгэ

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Совеэдэй Президиумэй ОРГАН.

BIDENERTE BEXI OSOAVIAXIIM XEREGTEI

Osoaviaxiim geze maassova hainduranai oobşçestviin xubidanь jixe, xyndete roolь tudaba. Osoaviaxiim bolbol manai oronoi oborooniiji organizaacalgada tomo huuri ezelne. Tere xadaa Ulaan Aarmida kaadrnuudiiji uridşalan beledxedeg baina. Xysete Osoaviaxiim—ene bolbol Ulaan Aarmiiin, Ulaan Uhan-Seregei Floodoi xysentyges rezeerv myn.

Paartiiin XVIII sjeezdiin togtoomzonuud, tusxailbal, raikoomuudta, gorkoomuudta, okryzkoomuudta, obkoomuudta, kraikoomuudta ba sojuuzna respyyblikenyydei kompaartinuudai CK-da vojeenne tahaguudiiji baiguulga bolbol maassova oboroonno xydelmeride elite deeşelelge gargaa. Xede xeden bartiiina organizaacanuud xadaa ene şuxala xeregei tyløø bolьşeviigşelen orolsobo. Oboroonno xydelmeriiin asuudalnuudta xysed xanduulagdahan, Moskoovsko gorodskoi komiteedei hyylşiin pleenym bolbol serьjoozno intereestei baina.

Gebeş, byxii deere, maassova oboroonno xydelmeriiin baidal bolbol paartiiin XVIII sjeezdiin togtoomzonuudaar tabigdahan zorilgonuudta ba urgahan eriltenyydte yşøø le xariuusanagyi. Osoaviaxiimai xydelmeride bolьşeviig zuram yşøø oruulagdaagyi.

Osoaviaxiimovsko oloxon le organizaacanuudta yzegdedeg organizacioonno zabxairalgiiji erid usadxaxa xeregtei. Osoaviaxiimda bexi, ebdereşegyi disciplиine xeregtei, erxim zişeete zuram xeregtei.

Osoaviaxiimai aktiivna çleeniinь baixa—ene xadaa çleenske vznoosuudaa bolzor soonь tyløød le baixa gehen bişe. Ene jyyb gebel, vojeenne konkreetne znaaninuudiiji oilgozo, oronoigoo oborooniiji bodoto deerenь bexizyylge myn. Osoaviaxiimda formaalьna çleenstviiji jabaaşji teseze bolxogyi.

Esestee, osoaviaxiimovska xydelmeriiiji kanceliaarska busaidalganuudhaa syløølxe tonşji şuxala baina. Xoohon, niydexalxalhan otçooduudai le tula baidag, aerodroomuudgyi aeroklyybyydhee, buudalgagyi tiirnyydhee xaxasaxa sag tulaa. Xarin, zorilgo bolbol iigeed le xizaarlaşaxa bişe geeşe.

Maassova oboroonno xydelmeriiji biyrokratizaacalga xadaa olonxido muu xoişolonguudta xyrgedeg baina. Tedenerei negeniinь jyyb gebel, zoxixo noormiijinь tuşaaza, vojeenne speciaalьnostьtai bolhon, osoaviaxiimovec bolbol øøriingøø organizaaciiji interesovaalxaa bolişodog baina. Tere xadaa „znaçkiist“ boloo, otçoodoi zoximoor grafaadanь oruulagdaa, tiimeheenь, biyrokraaduud bolbol tereen tuxai bişe hanaxaşji xereggyi gehen viivod xedeg baina. Samolioodoor ypravliaalxa bolhon, zaluu lioodçig xadaa zarim uşarnuudta le, saaşadaa treniroovoçno niidelgenyydiiji xexe argatai baidag.

Ede bygede xadaa Ulaan Kreest ba Ulaan Xaxadhara geze oobşçestvonuudai xydelmeride xysed xemzeegeeree xabaadana. ROKK-iin podsoobno predprijaatinuudiiji likvidaacalga bolbol oboroonno serьjoozno xydermeriiin tula ene oobşçestvodo gariijinь syløølze ygexe baina. Vojeenne-sanitaarna xeregei udxaşanariiji segnengyi baiza jaabaşji bolxogyi. Xarin, ROKK-iin xydelmeride, Osoaviaxiimai xydelmeridexi dutuunuudhaa yşøø jixe dutuunuud baina.

Ene momeentde şuxaliin şuxala zorilgo bolbol—kommuniistnuudai ba partiiina aktiivai øøhediinь zişeegeer, oboroonno hain duranai organizaacanuudai xydelmeriiji haizaruulga ba bexizyylge myn. Manai oronoi azalşad xadaa leeninske-staalinska paartiiin çleengyydei zişeejinь xyndeledeg ba ene zişeejinь daxadag baina. 5,5 miangan kommuniistnuudainь miil 1592 xynyydiinь Osoaviaxiimai çleengyyd baihan, Makeejevske partiiina organizaaca bolbol oronoigoo oboroonno şadabariiji bexizyylxe talaar xydelmeride zişeeji ygene aal? Moskvaagai, Sverdloovsko raioonno partiiina organizaaciin kommuniistnuudai miil 40 proceentnь Osoaviaxiimai çleengyyd baina.

Oloxon partorganizaacanuudta, oboroonno xydelmeride xandalgaa xubilgamaar bologdood baina.—Kaadrnuud bygediiji şiidxedeg!—Ene xadaa Osoaviaxiimai organizaacanuudta xysed xabaadana. Osoaviaxiimovska organizaaciiji kaadrnuudaar bexizyylxe—partoorganuudai şuxaliin şuxala zorilgonuudai negeniinь iime baina.

Oboroonno hain duranai oobşçestvonuud bolbol praviitelьstviin, paartiiin, inag Staalinai tyryyşiin uriaagaar, exe oronoo xamagaalgiin sviaşçeenne ujalgiiji xyndeteigøør dyyrgeze şadaxaar, tiimeer le, vojeenne xeregiiji şudalxiijinь xede millioon soveed erelxeg zorimgoi patriooduudta tuhalxa ujalgatai baina.

(„Praavdiin“ tyryy bişeghee)

SSSR-ei VERXOOVNO SOVEEDEI PREZIIDIYMEI

YKAAZ

Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodto bodoto slyyzbiin bolzornuud tuxai

Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodoi bojevoi beledxeliijinь deeşelyylxiin, teexnikiiji erxim şudalaxiin ba specialiistnuudiiji ba ulaanfloodcanuudiiji ynder şanartaigaar beledxexiin tula, 1930 onoi aavgustiin 13-da CIK-eer ba SSSR-ei SNK-geer batalagdahan, vojeenne ujalgata slyyzbe tuxai zakoondo doro dursagdagşa xubilaltanuudiiji oruulxa:

1. Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodto, tahalduugyi (bolzorto) slyyzbiin bolzornuudiiji togtooxo:

a) floodoi koraablinuudai ba çaastьnuudai vojeenneslyyzaşçenyydte 5 zileer;

b) erjiin oborooniin vojeenneslyyzaşçenyydte 4 zileer.

2. Bolzorhoo saaşadanь slyyzbede gurban zilhee dooşo bişe bolzoroor yleexe.

3. Xydelmerişen-Tariaaşanai Uhan-Seregei Floodto slyyzbe xeze baihan, deede ba dunda hurgaaltai niuurnuuta, slyybиin bolzornuudiijinь bogonidxoxo tuşaa lьgoodiiji boliuulxa, ledenerte, slyyzbiin niite bolzornuudiiji togtooxo.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe M. KALIININ.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei sekretaar A. GOORKIN.

Moskvaa, Kreemlь,
1939 onoi main 16.

BKP(b)-ein GOORODOI RAIKOOMUUDAI PLEENYMYYD

ZELEEZNO-DOROOZNO RAIOON

1939 onoi main 15-da, paartiiin Zeleezno-Doroozno raikoomoi 4-dexi pleenym bolzo, paartiiin XVIII sjeezdiin istoriiçeska togtoomzonuudai jamaraar bejelyylegdeze baihan tuxai ba organizacioonno asuudal tuşaa xelsehen baina.

Paartiiin raikoomoi propagaanda ba agitaaciin tahagiiji daagşa nyxer Kalpaaşçikova xadaa paartiiin XVIII sjeezdiin togtoomzonuudai jamaraar bejelyylegdeze baiban tuxai doklaad xehen baina.

Kalbaaşçikova bolbol øøriingøø doklaad soo, propagaandiin ba azaxiin asuudalnuudta togtozo xelebe. Raioonoi partiiina organizaacanuudta, paartiiin XVIII sjeezdiin itooguud tuxai asuudaltaigaar yngergegdehen partiiina suglaanuud xadaa ideine—politiiçeske ton ynder xemzeede yngergegdøø. Suglaanuud deere yge xelehen kommuniistnuud — staxaanovcuud, ton olon racionalizaatorska duradxalnuudiiji oruulhan baina. Tedener, bytøøn gargahan produuktiingaa øøriinь sengiiji xalşan geze bagadxaxiin ba azalai bytøøsiin şanariiji haizaruulxa tuxai konkreetne duradxalnuudiiji oruulaa.

Myn zavooduudai, tymerzamai traansportiin ba zizexenyyd predprijaatinuudai xydelmerişedei dunda sjeezdiin materiaalnuudii unşalgiiji organizovaalagdaza, eneende 30 garan miangan xynyydiiji xanduulagdaa. Gadna, paartiiin sjeezdiin materiaalnuudiiji şudalalgada tuhalalsaxa eldeb teemenyydeer doklaaduud ba poliitydernyyd organizovaalagdahan baina. Sjeezdiin materiaalnuudiiji xydelmerişedei dunda yzelgiiji erxim hainaar jabuulhan kommuniistnuud-agitaatornuud bii. nyx. Siniaajev, Çibakoov (PVZ), Semioonov, Gordeejev (tymerzamai yyzel) ba busa ondooş olon nyxedyyd ton aktiivnaar xabaadalsahan ba zanlaatijaa jixe şanar haintaigaar xododool yngergeze baidag baina geze hainuud zişeenyydiiji ton oliiji xaruulza xelehen baina.

Gadna, doklaadçig xadaa paartiiin XVIII sjeezdiin materiaalnuudii şudalalgiiji xangaltagyigøør jabuulza baihan gazarnuud bahal bii geze xelebe. Zişeelxexe, zavoodoi barilgiin dergedexi partiiina organizaaca xadaa partiiina propagaandiiji şinedxen tabiza ba XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji şudalalgiiji xangaltagyigøør jabuulna gebel, sjeezdiin materiaalnuudiiji yzexe talaar xydelmerişedei ba ilangajaa tedenerei bylenerei dunda xydelmeriiji hainaar organizovaalza şadaagyi. Byxii zavooduud, tymerzamai yyzel ba zizexenyyd predprijaatinuud deere agit-kollektiiv organizovaalagdahan bolboşji, edenerei xydelmerinь ton xangaltagyi, edenerиiji partiiina organizaacanuud xadaa ilangajaa xydelmerişedei bylenerei dunda agitacioonno-maassova xydelmeri jabuulza şadaagyi baina geze xelebe.

Nyxer Kalpaaşçikovaagai doklaadai hyyløør, paartiiin raikoomoi biyroogoi ba pleenymei çleengyyd ton aktiivnaar yge xelehen bainad.

Egeen tyryyn nyxer Beloglaasov yge xelebe. Nyxer Beloglaasov xelexedee, paartiiin Zileezne-Doroozno raikoom bolbol agit-kollektiivuudiiji ba xydelmerişedei dunda XVIII sjeezdiin materiaalnuudii unşalgiiji organizovaalxa jabadaliiji hainaar xytelberilze şadaagyi deereheenь ede xydelmerinyyd ton muusa jabuulagdaza baina geze temdeglebe. Paartiiin raikoom xadaa zavoodoi barilgiin, tymer zamai traansportiin ba zizenyyd predprijaatinuudai dergedexi partiiina organizaacanuudai propagaandiin xydelmeriiiji şinedxen tabixa jabadaldanь xangaltagyigøør xytelberilne.

Gladkoov xadaa raikoom ba partiiina organizaacanuud, kommuniistnuudaigaa paartiiin istooriiji ba sjeezdiin materiaalnuudiiji xer zergeer şudalza baihiinь medenegyi, manai organizaacanuudta jixe aktiivnaar ba myn xangaltagyigøørşji yzeze baihan kommuniistnuud bii. Teed, eneen tuxaida doklaadçig negeş yge xeleegyi. Ene xadaa paartiiin aikoomoi propagaanda ba agitaaciin tahagai ene asuudaliiji toogoogyi gexegy ali, medexegyi baihiiji gerşelne geze xelebe.

Myn nyxer Briaanski (OK BKP (b)) bolbol partiiina propagaandiiji şinedxen tabixa xeregte gazeedei ugaa jixe roolьtoi baihiiji temdeglen xelexe zuuraa, „Gigaant Buriatii“ gazeedei redaakciin ene xereg tuşaa xangaltagyigøør xydelmerilze baihan tuxai togtozo xelee.

Yge xelehen nyxedyyd, partiiina propagaandiiji şinedxen tabixa ba sjeezdiin togtoomzonuudiiji xereg deerenь bejelyylxe tuxai konkreetne duradxalnuudiiji oruulba.

Pleenym xadaa ene asuudaliiji zybşeheneigøø hyyleer, organizacioonna asuudalnuudiiji şiidxeed, xydelmeriøø dyyrgebe.

PRIIGORODNO RAIOON

Main 15 ba 16-nai ydernyydte, paartiiin Ulaan-Ydiin priigorodno raikoomoi IV pleenym yrgelzelhen baina. Tyryyşiin asuudalaar pleenym bolbol BKP(b)-ein raikoomoi xydelmeri tuxai nyx. Şodoonovoi otçootno doklaadiiji sonosobo.

Øøriingøø doklaad soo nyxer Şodoonov bolbol promiişlennostiiin ba xydøø azaxiin talaar tuilagdahan amzaltanuudiiji ba partiiina azabaidal tuxai todorxoigoor xelebe.

Promiişlennostiiin ba xydøø azaxiin talaar nelieed amzaltanuudtai baibaşji, mynøøder dutuunuud yşøø ysøøn bişe bii, yiledberilen gargagdadag -ot vaarai şanaranь xynzonoi eriltiiji xanganagyi (meebelьne faabrika ba busad), Sajantiin MTS xadaa Xabarai tarilgada ton xangaltagyigøør beledxehen baina geze doklaadtaa temdeglebe.

Paartiiin aikoomoi otçootno doklaad tuşaa preenide 15 xynyyd yge xelebe.

Nyxer Tyyrbas (meebelьne faabrika) øøriingøø vestypleenide, meebelьne faabrikaar yiledberilegdehen tovaarai şanarai xangaltagyiji ba øøresengeinь ynder baihiiji, kylьtyyrne-maassova xydelmeriiin muusa jabuulagdahiiji temdeglen xelebe.

Nyx. Peestereva bolbol predprijaatinuudai ba kolxoozuudai xaniin gazeedyydei xydelmeri tuxai xelexe zuuraa, partiiina exin organizaacanuud xadaa ene xydelmeride anxaralaa tabidaggyi geze temdeglehen baina.

Nyx. Meezencova (arteelь „Koperaator“) vestypleeni soogoo iigeze xelebe: „BKP(b)-ein raikoom bolbol şine debzyylegdehen zaluu kaadrnuudta bagaar tuhalna. Bi xadaa partiiina exin organizaaciin sekretaariaar hungagdahan bainab. Partiiina xydelmeritei hain tanilsaagy baihan deereheem, berxeteuşaralnuud nelieed olon dairaldadag baigaa.“

BKP(b)-ein gorkoomoi sekretaarь nyxer Sedeenov bolbol şine debzyylegdehen zaluu kaadrnuudai ba partiiina, soveed-azaxiin aktiivuudai dunda xymyyzyylelgiin xydelmeriiin hula baihiiji, partiiina propagaandiiji emxidxexe tuxai BKP(b)-ein CK-gei togtooliiji xangaltagyigøør bejelyylze baihiiji, paartiiin istooriiiji şudalalga, ilangajaa xydøø niutaguudta ton xangaltagyi baihiiji, leekce, konsulьtaacanuudiiji tahalduulhan faaktnuudiiji zaaza, paartiiin aikoomoi saaşanxi zorilgonuud tuxai togtozo, todorxoigoor xelebe.

Busad yge xelegşed bolbol kylьtyyrne-gegeerelei, poliitmaassova, oborooniin ba komsomooloi xydelmerinyyd tuşaa togtozo xelebed.

Tus asuudalaar rezoliyyce abhanaigaa hyyleer, pleenym bolbol xojordoxi asuudal tuşaagaa xelsehen baina.

Paartiiin aikoomoi sekretaarь nyx. Şodoonov xadaa ondoo xydelmeride oroxo bolhon deereheenь, tereniiji daaza baihan tuşaalhaanь syløøleze, paartiiin aikoomoi negedexi sekretaariiin ujalgiiji dyyrgegşede BMASSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad nyxer I. I. Toçiiloviiji negen duugaar hungaba.

Eneegeer pleenym bolbol xydelmeriøø dyyrgee.

Xiliin saanahaa telegraammanuud

Japoonsko, agaarai boombodolgonuudta esergyy proteest

Nьjuu-Ioork, main 14. (TASS). Çynciin, Fydzoog, Svatoog ba Niibo gooroduudiiji, hajaxan, japoonsko aviaacaar boombodolgonuudta esergyy proteest medyylxiiji, AXŞ-gei, Tokioodoxi, posooldo daalgagdaba, ede boombodolgonuudai bolxodonь, amerikaanska zøøri ajuulda dyrşegtehen baina.

Gynsiiniin aradzon oboroonodo beledne

Şanxai, main 14. (TASS). Gyansii proviinciin aradzon bolbol daisanai dobtolon oroxo boloo haanь, oboroonodo beledne. 800-haa deeşe rezerviistnyyd vojeenne huralsaliiji dyyrgebe. Gyiliinide ba Yçzooydo, agaarai boombodolgonuudhaa xorgodoxo, 150 miangan xynyydei bagtaxa, ybeezişçenyyd baiguulagdaba.

Poolьsko vojeenne miniistr Pariiz jirebe

Pariiz, main 15. (TASS). Mynøøder, Poolьsko vojeenne miniistr generaal Kaspşiicki Pariiz jirebe. Vokzaal deere, miniistr xadaa francuuzska generaalьna ştaabai naçaalьnig, generaal Gameleeneer ugtagdahan baina.

Meeksikedexi, neemeecke pomeeşçigyyd, kofeine plantaacanuudiiji galdaba

Amerikaanska xeblelei medeeselei johoor, meksikaanska praviitelьstvo bolbol hyylşiin xojor hariin torşo soo, pomeeşçigyydte, olonxidool neemcyydte xabaatai, Çiaap ştaaddaxi kofeine plantaacanuudiiji konfiskovaalza, konfiskovaalagdahan gazarnuudiijinь tariaaşadai obşçiinanuudta ygebe. Konfiskaacalga ba gazariiji tariaaşadta ygelge bolbol meksikaanska xydelmerişedei tyløølegşedei xabaadalsalgataigaar yngergegdebe.

Neemcyyd-pomeeşçigyyd bolbol yhøørxeze, ştaadai xede xeden raioonuuddaxi kofeine plantaacanuudiiji ba urdanь arendaatornuud baihan tariaaşadai gernyydiijinь galdazarxiba.

Çeexide ba Moraavida, ekonomiiçeska azabaidaliiji dezorganizaacalga

Varşaava, main 16. (TASS). Poolьsko aagenstviin medeeselei johoor, Çeexihee ba Moraavihaa, 20 mingan çeeşske xydelmerişed Germaanida elьgeegdebe. Yşøø 30 mianga elьgeegdexeer uridşalan hanaaşalagdana. Eneenhee daşaramdaza, çeeşske predprijaatinuud deere kvalificiirovanna xydelmerişenei xyseniinь jixete dutana. Germaani bolbol çeeşske promiişlennostiiiji dezorganizovaalza, tereenei konkyreencii zailuulxiiji xyseze, ton sente maşiinanuudiijinь ba tomo tomo zavooduudainь oboruudovaniiiji Çeexihee zøøze baina.

Çeeşske çinoovniguudiiji germaanska çinoovniguudaar maassova helgelge yrgelzelehøør baina. Çeexidexi ba Moraavidaxi yçrezdeeninyydte germaanska çinoovniguudai toonь 22 mianga bolbo. Çeeşske xedexeden yçrezdeeninyydte, ezelze baihan bairanuudaa syløølxiijinь duradxagdaba.

Liyksembyyrgske graniicada, Giitlerei oşolgo

Beerlin, main 16. (TASS). Ysegelder, Giitler bolbol genştaabai naçaalьnig Keiteliiin ba busad generaalnuudai ydeşelgeteigeer Germaaniiin, liyksembyyrgske graniiciin xazuugaarxi bexizyylgiiji xarahan baina. Mynøøder, Giitler ba tereniiji ydeşegşed bolbol Saarska ooblastьdo jirebe, ysegelder, tereşelen germaanska glaavnokomaandovalagşa Braayxiç tende jirehen baina. Faşiis xytelberilegşedei urdanь xelehen yge soogoo, Braayxiç bolbol francuuzska graniiciin xazuugaarxi, germaanska bexizyylgiin udxaşanariiji temdeglehen baina.

Moskoovsko metroogoi dyrben zileinь oi

Ene zilei main 15-da, L. M. Kaganooviçiin neremzete, Moskoovsko metropoliteeniiji eksploataacada oruulhanhaa xoişo dyrben zil bolbo. Ene yje soo 632 millioon passaziirnuud zøøgdehen baina.

Tyryyşiingee zilde, metropoliteen bolbol syytkedee dunda zişeegeerenь 177 miangan xynyydiiji zøødeg baihan aad, mynøø 850 miangan xynyydiiji zøøne. 1935 ondo, yder byri, dyrben vagoontoi 12 paar poojezdnuud kyrsiirovaldag baihan aad, mynøø yjede, zurgaan vagoontoi 28,5 paar poojezdnuud kyrsiirovalna. Naiman vagoontoi sostaavuudta şilzen oroxiiji beldeze baina. 4 zilei torşo soo, eksploatacioonno skoorostinь, çaasai 22,4 kilomeetr baihanaa, çaasai 34,6 kilomeetr xyrter deeşee boloo. Syytkedee 850 miangan passaziirnuudiiji zøølge xadaa moskoovsko metropoliteenei argabaidalainь xizaar tonşji bişe. 1938 onoi nojaabriiin 7-do, 1084 miangan passaziirnuud zøøgdehen baigaa, ene zilei main 1-de 1348 miangan passaziirnuud zøøgdehen baina.

Metrostroin, oordent kollektiiv bolbol doloon şine staancanuudiiji ba 14 kilomeetr zamiiji oruulhan, metroogoi gurbadaxi eelzeejinь bariza baina. Metroprojeekt xadaa metroogoi dyrbedexi eelzeejiь projektiirovalxa talaar beledxeliiji exilbe. (TASS).

BKP(b)-ein GORODSKOI CENTRAALЬNA RAIKOOMOI PLEENYM

(Yrgelzelel. Exinь 1-dexi niuurta)

Ene onoi main 15-ai ydeşiin 5 çaasta barilgaşadai klyyb soo Ulaan-Ydiin gorodskoi Centraalьna raikoomoi 4-dygeer pleenym bolhon baina.

Pleenym xadaa „BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiiji" ba paartiiin XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji yzelgiin jamaraar jabuulagdaza baihanainь tuxai asuudaliiji zybşen xelsehen baina. Ene asuudalaar mexaniziirovanno şilei zavoodoi partkoomoi sekretaarь nyx. Oloovnikov, Xelxiee xolboonoi ypravleeniiin partkoomoi sekretaarь nyxer Sampiloon, hurgagşadai sojuuzai raikoomoi tyryylegşe nyx. Xogoojeva gegşedei doklaaduud bolhon baina.

Pleenym bolbol exin tyryyn nyxer Oloovnikovoi doklaadiiji sonosbo. Mexaniziirovanno şilei zavoodoi partiiina organizaaciin 33 kommuniistnuud ba komsomoolьcuud bolbol BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiin negedexi glavaaji, xojordoxi glavaajinь —53 xyn, gurbadaxi ba tereenhee deeşenxi glavaaji 37 kommuniistnuud ba komsomoolьcuud yzeze baihan baina. Paartiiin istooriiji yzexe nege kryzoog organizovaalagdaza, tereendenь 20 garan xynyyd huralsaxaar bişyylhen aad, 10 tuxai xynyyd huralsadag baina. Kryzoogoinь zaniaati regyliaarna boldoggyi, xodo tahaldadag baihan deereheenь, 1939 onoi garahaar miil 2-3 zaniaati yngergegdehen baixa jym. 6 leekce ba 3 daxin konsulьtaaca yngergegdehen baina. BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiiji yzelge xadaa soveed intelligeenciin—specialiistnuudai dunda xysed xangaltataigaar organizovaalagdaagyi baina.

BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji yzelge ba tedeeniiji yrgen maassiin dunda nebteryylxe jabadal xadaa bahal xysed hainaar tabigdaagyi baina. 47 agitaatornuudainь ysөөnxinь xydelmerilne. Tedenei huralsaldanь, xydelmeridenь praktiiçeska tuhalamza ygtedeggyi baina. Hunguuliiin uçaastoguud deere ba gerei ezed exenerei dunda sjeezdiin materiaalnuudiiji oilguulxa jabadal xadaa ton muusa organizovaalagdahan baina.

Tiigeed, Xelxiee xolboonoi partkoomoi sekretaarь nyxer Sampiloon, hurgagşadai sojuuzai raikoomoi tyryylegşe nyxer Xogoojeva gegşedei doklaaduud bolbo. Tus partiiina organizaaca ba sojuuzai raikoom bolbol paartiiin propagaandiin ba BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji yzelgiiji organizovaalxa talaar xydelmerinyydiiji jabuulhan bolboşji, tedenь ton dutamag baina. Jyyb gexede, paartiiin istooriiin xuriaangii kyyrsiin negedexi ba xojordoxi glavaahaa saaşaa garaagyi, nege gazarta togtood baihan xynyyd nelieed olon baixa jym.

Zygөөr, dursagdagşa partiiina organizaacanuudta ba gorodskoi centraalьna raioonoi hurguulinuudai hurgagşadai dunda nelieed olon kommuniistnuud, komsomoolьcuud, soveed intelligeenciin tylөөlegşener ba hurgagşad bolbol bolьşeviizmiiji şudalxa talaar ton serьjooznoor xydelmerildeg bainad. Zişeelxede, nyxed Şooxina (kommuniistka—şilei zavoodoi inzeneer), Sergeejev, Fadeejev, Orloova (Xelxiee xolboonoi ypravleeni), Podkoviirov, Naziimov, Nayymov, Fomiiin (gorodskoi centraalьna raioonoi hurguulinuudai hurgagşad) ba busad bolbol paartiiin istooriiin xuriaangii kyyrsiin 5-7 glavaanuudiiji yzeze baihan baina.

Doklaaduudai hyyleer preeni exilhen baina. Nyxed Kyyroşev (propagandiist), Vasiilьjev (dunda hurguuliiin direektor), Vorozeekin (gorodskoi raikoomoi xydelmerilegşe), Kaarpova (paartiiin gorkoomoi propagaandiin tahagiiji erxilegşe), Kloçkoo (avtobaaza), Maaliix (gosparoxoodstvo), Sanziijev (BKP(b)-ein Obkoom). Zyykov, (gyrenci baanka), Sergeejev (komsomooloi raikoom), Sergeejev (BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin delegaad) ba gorodskoi centraalьna raikoomoi sekretaarь nyxer Sediix gegşed yge xelebed.

Tedener xadaa, paartiiin istooriiin xuriaangii kyyrsiiji ba sjeezdiin materiaalnuudiiji yzelgiin muusa organizovaalagdahanainь tuxai xeleze, olon zişeenyydiiji xaruulhan bainad. Eneenei hyyleerenь, tus pleenym xadaa tusxai togtoomziiji abahan baina.

Eneenhee gadna, ene pleenym bolbol paartida orogşodoi abalgada serьrooznoor xandaxa tuxai zaabari ygehen ba xeden organizacioonno asuudalnuudiiji xelsehen baina.

Tyryy modouradxagşadai oopediiji bygediin dostojaani bolgoxo

Azalşad xadaa BKP (b)-ein XVIII sjeezd deere nyxer Staalinai xehen istoriiçeska doklaad, tus sjeezdiin togtoomzonuud ba materiaalnuudiiji şudalan yzeze baina. Ene xadaa tedenei yiledberiiin ba politiiçeske aktiivnostiiinь deeşelyylne. Tereşelen, Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiiji byri yrgen dalaisataigaar delgeryylze, yiledberiiin şine şine amzaltanuudiiji tuilalgada zorigzuulna.

Ene gaixamşagta debzelte ba xydeløen bolbol modouradxalga deere delgerze baina. Kolxoozniguud—tyryy modouradxagşad bolbol gaixamşag pokazaatelьtaigaar xydelmerilened. Çitransleesei Kabaanskiin lespromxoozoi modouradxalga xadaa myn aimagdaxi Taalovka geze gorxonoor uradxagdadag baina. Ende myn aimagai Turantaiska selьsoveedei Voroşiilovoi neremzete kolxoozoi kolxoozniguud xydelmerilned. Tedenei dunda kolxooznig—soloto modouradxagşa nyx. Nikolai Grigoorьjeviç Syyşçekov gegşe xydelmerilne.

Tere xadaa Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida orolsozo, konkreetne ujalganuudiiji abhan baina. Mynөө, nyx. Nikolai Crigoorьjeviç bolbol uhanda modo unagaalga deere xydelmerilxe zuuraa, abhan socialiis ujalgaa ylyybşelen dyyrgehen baina. Zişeelxede, smeene soogoo 60 k. m. modiiji uhanda unagaaxa noormotoi baihan aad, 220 k. m. unagaaza, yder ydereigөө daabariiiji 360 proc. xyrter dyyrgedeg baina. Staxaanovska pokazaatelьtaigaar xydelmerilegşed xadaa ynder zaarabotna xylehe abdagiinь elixen le. Nyx. Nikolai Grigoorьjeviç bolbol nege yder soo 63 tyx. xyrter xylehe olodog bolhon baina.

Tiigeed, tere xadaa uhanda modo unagaalgiin ba modouradxalgiin talaar byri hain pokazaatelьtaigaar xydelmerilxiiji naiduulhan baina. Nyx. Syyşçekov amzalta xadaa modouradxalgiiji tuilai tyrgenөөr, amzaltataigaar jabuulxiin, myn baha tere xydelmeri deere yiledberiiin yzegdөөgyi ynder pokazaatelьtaigaar xydelmerilxiin arga baidalai baihiinь eli todoor xaruulna geeşe.

Iime tula, tyryyşyyl—modouradxagşadai xydelmeriiin ooped ba meetodiiji byxii modouradxagşadai dostojaani bolgoxonь şuxala. Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaani bolbol modouradxalga deere ton yrgenөөr delgeryylegdexe johotoi. Ede xemzeejabuulganuud xadaa modouradxalgiin amzaltiiji şiidxexe—xysen tyges zebsegyyd myn.

G. Bazaanov

ZURAG DEERE: Japoonsko ezerxegşedei dobtolhonoi hyylde, oroxo bairagyigөөr ylehen xitadai dereevniiin zon.

Партийна-массова ба хүдэлмэриие ажахын хүдэлмэритэй зохилдуулан ябуулха

Партиин Бурят-Монгол Обкомой ба Улан-Удын Горкомой „ВКП(б)-эйн историин хуряангы курсын гаралгатай дашарамдуулан, партийна пропагандые эмхидхэн табиха тухай" партиин ЦК-гэй тогтоолой дүүргэлтэ тухай резолюци соогоо, „...партпропагандын хэрэгтэ байгаа тон ехэнүүд дутагдалнуудые усадхалгада ба партийна пропагандын шанарые газар бүхэндэ үргэхэ, ВКП(б)-эйн ЦК-гэй эрэлтын ёһоор тэрэниие эрид шэнэшэлэн табиха ябадалые хангалтада, парторганизацинуудай бүхы хүсые шэглүүлхые ВКП(б)-эйн Обкомой, Горкомой ба РК-нүүдэй бюронуудые уялгалха",—гэжэ тогтооһон байна.

Тээд, Түнхэнэй аймагай зарим партийна организацинууд хадаа энэ шухала хэрэгые бэелүүлхэ талаар конкретнэ хэмжээнүүдые абаагүй, харин саматегтэ табижархёо. Жэшээлхэдэ, Жээмшэгэй сомоной, „Ленинэй зам" колхозой дэргэдэхи партийна эхин организацын (парторгань нүхэр Ангархаев) коммунистнүүд, партиин истории үзэлгые эхилээгүй, мүн энэ мүтэшэлэн ВКП(б)-эйн XVIII съездын материалнуудые үзэжэ захалаагүй байна. Тоорын сомоной, „Улаан-шулуута" колхозой дэргэдэхи партийна эхин организаци (парторгань нүхэр Самбуев) болбол колхознигуудайгаа дунда агитационно-массова хүдэлмэри ябуулнагүй гэбэл, тус организаци хадаа партиин XVIII съездын тогтоомжонууды үзэлгые ябуулаагүй ба коммунистнуудынь ВКП(б)-эйн истории шудалалгые эхилээдүй байна.

Энэ колхозууд дээрэ партийна-массова хүдэлмэриин мууса ябуулагдадаг дээрэһээнь али бүхы гүрэнэй политическэ удхашанартай кампанинуудые саг болзортонь дүүргэлтэ болгожо шададаггүй, ондоо колхозуудһаа хододоол гээгдэдэг байна. Мүнөө хабарай тарилгын үедэ олонхи колхознигуудань үдэрэйгөө нормые дүүргээгүй, тарилгын хүдэлмэриин талаар, тус колхозууд болбол аймаг дотороо эгээл хойно шэрэгдэжэ ябаһан байна.

ВКП(б)-эйн ЦК-гэй, Бурят-Монгол Обкомой ба Горкомой, партийна пропагандые эмхидхэн табиха тухай гаргаһан тогтоомжонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөө мобилизовалхань парторганизацинуудай ба коммунистнүүд бүхэнэй уялга мүн.

КЫРМЫГЕНОВ.

Госпароходство дээрэ

Улан-Удын госпароходствын навигационно хүдэлмэринь эхилһээр һара шахуу болхонь. Мүнөө үедэ пароходуудынь рейснүүдтэ ябажа байна. Түрүү командннууд болбол май һарынгаа ашаа зөөлгын планиие дүүргэхын түлөө тон серьезноор оролдонод.

Майн 15-най мэдээгээр, энэ һарынь ашаа зөөлгын планай дүүргэлтые харабал иимэ байна: ашаа зөөлгэнь тонноор 33,5 проц., тоннокилометрээр 37,7 проц. г. м. дүүргэгдэжэ байһан байна. энээнһээ мэдэхэдэ, госпароходство болбол юрэнхы дээрээ хахад һарынгаа ашаа зөөлгын планиие тон дутуу дүүргэжэ байһаниинь харагдана.

Мүнөө үедэ, „Стаханов", „Бурядаи 10 жэл", „Пограничник", „Улан-Батор" пароходууд болбол ашаа зөөлгынгөө суточно плануудые дүүргэжэ, эрхим показательнуудые харуулдаг байна.

Госпароходство болбол түрүүшиингээ үдэрнүүдэй дутуунуудые ябууд дундаа ликвидацилха, түрүүшүүлэй хүдэлмэриин опыт ба методые бусадта дамжуулан угэхэ г. м. хэмжээябуулгануудые абажа, ашаа зөөлгынгөө планиие үлүүлэн дүүргэхэ ёһотой.

Ц. ДОР.

Арктикада картографическэ экспедици

Энэ жэлдэ, геодзи ба картографиин Главна управлени болбол совет арктика ба субарктикын картнуудые зохёолгодо эхилэн ороһон байна. Майн һүүлдэ, Лена мүрэнэй райондо экспедици гараха байна. 3 самоледууд болбол 23 мянган квадратна километртэ, территориин аэрофотосъёмконуудые хэхын ту ла эльгээгдэхэнь.

KONSULЬTAACA.

KRIIMSKE KAMPAANI

Kriimske dain 1853—1856 onuudta bolhon baina.

Tere yjede Rossii xadaa geegdengi gyren baiza, tereen dotor diilenxidee dvoriaan-pomeeşçigyydei krepostniiçeska azaxii baigaa.

Krepostniiçeska stroi xadaa oronoi xygzeltede haad xedeg hen. Xylehenei xydelmerişedei dutamag ba dotoodiin yrgen riinogoi ygei baihan deerehee, promiişlennostь tyrgen xygzeze şadaxagyi baihan jym. Tariaaşanai syløøtebişe azalanь xydøø azaxiidaş bagaxan bytөөse ygedeg hen.

Ekonomiiçeska xygzeltiin byxii jabasanь krepostnoi erxiiji ygeixexe jabadalda tylxize baigaa. Gooroduudta xyn zonoi oloşorol, faabrik zavooduudai urgalga xadaa talxa tariaanai dotoodiin xudaldaaji şangadxaa. Tomonuud kypeecyyd, promiişlennigyyd bii boloo. Tariaaşadai dundahaa kulaaguud—bajaşuud ilgaran garaa. Baruun Jevroopodoxi kapitaliizmiin tyrgen xygzeltenь, geegdehen krepostniiçeska Rossiiji tovaarna agsalga teeşe tatahan jym. Orodoi pomeeşçigyyd xiliin saana talxa tariaa xudaldalgaa yrgedxөө. 1825 onhoo 1856 on xyrter, Rossiihoo xiliin saana şiniice xudaldalga dyrbenhøø ylyy daxin deeşelyylegdee.

„Krepostnoi erxiin baixada, ilangajaa hyylei sagta talxa tariaaji pomeeşçigyydeer xudaldaanda gargalgiin xygzeltenь xuuşan reziimei unaxiijinь uridşalan xaruulhan baigaa" (Leenin).

Talxa tariaa xereglelgiin jixedelge xadaa pomeeşçigyydiiji, өөriingөө azaxiiji şangadxalgada tylxiee hen. Teed, eneenei tulada myngen xeregtei baigaa, pomeeşçigyyd xadaa mynge oloxiin tulada өөriingөө imeeniiiji krepostnoinuutainь xamta baankada tabiza, mynge abadag bolhon jym.

Xysexyreşegyi tyleberi ba poviinostiiin daralaltaar daragdahan, xabşagdahan krepostnoi tariaaşan bolbol өөriingөө azalai bytөөsiiji deeşelyylxiin tula oroldodoggyi baigaa. Tere bolbol baarşçina dyyrgexe, pomeeşçigei tariaaji riinog deere abaaşaxa, eldeb janziin naturaalьna tatabarinuudiiji tylexe ujalgatai baigaa. Tariaaşanai azaxiinь unaza, dereevni abirtaza exilee.

Xatuu şanga daralaltada xariuu bolgon, tariaaşad vosstaani xeze exilee. 1836 onhoo 1854 on xyrter, vosstavaalhan tariaaşadaar 173 pomeeşçigyyd ba ypravliaaşçenar alagdahan jym. Cariizmda amzaltagyigөөr dyyrehen Kriimske dainai yjede, tariaaşanai vosstaani ilangajaa yrgen xaraaktertai bolhon baina.

Caarska Rossii xadaa dain sereg jabuulza, Xara dalain erjenyyd deere gyisad ezen bolxiiji, Tyyrciiji Kavkaazska pereşeighөө tyrin gargaxiiji ba baruun Jevropeiske oronuudta pomeeşçigyydei talxa tariaaji haadgyigөөr abaaşalgii xangaxiiji xysehen baina. Iime zoriltotoigoor Nikalai I xadaa 1853 ondo Tyyrcede dain sonosxohon jym.

Tyryyşiin yjede, dain xadaa caarska praviitelьstvodo amzaltataigaar jabaza baigaa. 1853 ondo nojaabriiin 18-da, orodoi floodonь Sinoopsko byxtede Tyyrciin floodtoi erid şangaar temeseze, ilahan baina. Tyyrciin floodoi bojevoi koraablinuudai zarimanь uha uruu şingeegdehen, zarimanь butasoxigdohon ba dalain erjede xajagdaa hen.

Sinoopsko ilalta xadaa Rossiin xysetei bolzo, Tyyrciiji butasoxixiijinь xysexegyi baihan, ангliiska, francuuzska praviitelьstvenno kryygyydte hanaatabololgiiji uşaruulaa. 1854 onoi apreelьda, Aangli ba Fraanca xoorondoo sojuuz batalza, Rossiido dai sonosxoo hen. Sojuuzniguudai floodonь Xara dalaida oroo.

Caarska Rossii xadaa dainda beledxelgyi baigaa. Krepostniiçeska Rossiin geegdenginь byxii deere xaragdaa. Aarmi xadaa amanhaa homologdodog, 300 alxamda buudadag kremnioovka buugaar zebseglegdehen baixadanь, angliiiska zigde-stvoolьtoi buunь 500 alxamhaa deeşe gazarta buudaza şadadag, gadna, Miinьje sisteemiin buunь 1000-1300 alxamda buudadag hen Caarska Rossiin floodonь bultadaa şaxuu paarusna syydnetei, tiigeed, tereenei jixenxi xubinь xuuşarşahan baixadanь, sojuuzniguudai seregei koraabelьnuud xadaa paaraar xydeldeg baigaa. Rossiin urda zygte tymer xargii geze baigaagyi. Snariaadiiji terge deere xeze şiredeg hen. Intendaanstvonuud sooguur xulgailalga delgerhen baigaa. Seregei huralsalanь jixenxidee bojevoi taktiiçeska eriltenyydte xanduulagdahan bişe, xarin placparaadta zoxilduulan taaruulagdan baigaa. Krepostniiçeska myştraa, tuşaal barimtalalga, gazaa talaaraa hygedelge aarmida gospoodstvolzo baigaa. Xeterxedee, glavnokomaandyjeşiin ştaabtanь Kriimei topografiiçeska kaarta ygei baigaa; tere kaartanь, aarmiiin suxariza baixada, Peterbyyrghee asaragdahan jym.

Orodoi aarmida, şpioonuudtai temesel jabuulagdadaggyi baigaa. Sojuuzniguudai komaandovani bolbol stratigiiçeske şuxala seregei pyynkt bolxo—Sevastoopelь xadaa gazar teehee xamagaalalgagyi baihiinь haitar medehen baigaa.

1854 onoi namar, sojuuzniguud bolbol Kriimde byxeli ekspidicioonno koorpus buulgaa. Alьmiin xazuuda bolhon baildaaji amzaltataigaar jabuulhanaigaa hyyleer, Sevastoopelьdo osaada xeze exilee, osaadanь 349 yder yrgelzelee hen. Seregeigee teexnikiin xediiş geegdengi baibaş, orod aarmiiin matroosuud ba soldaaduud, өөriingөө gazarai tylөө geroiiçeskoor tulaldahan baigaa. Orodoi seregyyd xadaa goorodiiji xamagaalgada gaixamşag xraabrostь gargahan deereheenь, Leeninei xelehen johoor, „... Aangli, Fraanca xojor gansaxan Sevastoopeliiiji ezelxiin tala byxeli zil soo gyildehen baina". Eneexen sagai torşo soo, sojuuzniguud xadaa osaada xexedee, 806 tomo buu tabihan, 16½ millioon patroonuudiiji gargahan ba 271650 pyyd dari gargaşalhan baina. Sevastoopeliiiji xamagaalhan, ysed udaan oboroniin byxii yje soo, 1855 onoi avguustiin hyylde, Sevastoopeliiiji sojuuzniguudai ezelxe xyrter, orod aarmihaa 128,669 ba sojuuzniguudai aarmihaa 63,600 xyn yxehen baina. Sevastoopelьsko garnizoonoi geroiizm ba erelxeg zorig xadaa francuuzskaş istooriguudaar mederegdeze, tedener xadaa, orodoi soldaaduud gyised xraabrostiaar dyyren, bastioonuuddaxi baildaanda, urdanь өөhediingөө koraavlinuud deere temesehendeel adaliaar, temesee, geze bişee hen. Sevastoopeliiiji xamagaalalgiin eli todo epizood, Malaaxovo kyrgaanai ştyyrmede orodoi soldaaduud xadaa francuuzska seregyydte zorimgoigoor xariuu ygen, arsalandal adali xyseteigeer baildahan baina.

Oronoi xyseşadalai jixeer buurahan yjede, Sevastoopelei unalga bolbol krepostniiçeska stroin ymxirhiiji xaruulhan baigaa. Orodoi soldaaduudai ba matroosuudai xediiş geroiizm gargabaş, krepostniiçeska Rossii xadaa өөriingөө geegdengi baidaltai, jyyş xeze şadaxagyi caarьtai ba pomeeşçigyydeingee kliiketejee kapityliirovelgede baalagdahan baina.

Nikolai I-nei sagbusaar yxehenei hyyleer, өөreinь xybyyn Aleksaandr II prestooldo huuba, tere yjede 1856 onoi maartiin 18-30-da, Pariizska miir batalagdahan baigaa. Xara dalai xeneiş bişe geze toologdozo, orodoi floodoi byxezelgenyyd unagaagdaza, butasoxigdon ygeixegdehen baina.

Kriimske dainda diildelge xadaa caarska Rossiin xysiiji bagadxahan baigaa. Ekonomiiçeska talaaraa caarska Rossii xadaa finaansovo unalgiingaa urdatee baigaa. Gadaadiin naimaanai oboroodonь dainai exilxede 147 millioon baihan aad, 39 millioon boltoroo unaa. Dai sereg xadaa krepostnoi tariaaşanai niurgan deere xyşer xyn deer buugaa. Kriimske daind ton olon tooto soldaaduud gem tehen baigaa. Ene dain bolbol Rossiido promiişlennostiiin xyg zeltiin jamar şuxala baihiinь xa ruulaa. Promiişlennostiiiji ty gen xygzyylxiin tulada krepos niiçeska sisteemiiji likvidaacal şuxala baigaa. Caarska Rossi dainda diildehenei hyyleer, po meeşçigyyd xadaa өөriing gospoodstviiji xubilgangyi bai gaza şadaxagyi boloo hen.

„Xelegyi ba darlagdahan Ro sii xadaa ygede dyrşeltei bolo krepostnoi raabstviin oron bo torgojoo gasaza exilee"—ge Geercen bişehen jym.

Centraalьna gybeerninyy jixenxi xubinь, Ukraiina, Be ryysi bolbol tariaaşadai voss niaar ezelegdehen baigaa. 1 onhoo 1860 on boltor, ta zil soo 374 vosstaani bol baina. Ede vosstaaninuud xa ton xyseteigөөr jabuulagda baigaa. Caarska seregyyd daa miangaadaaraa xydel „sylөө" ba „krepostnoi er boliuulxa" gehen, tariaaş tolpaatai temeselde jixe gargaxa uşartai boloo hen.

Kriimske kampaaniiin yjed regei diildelgeer xysegyi gogdohon ba pomeeşçig esergyy tariaaşanai „byyn deer" soşormogduulagd caarska praviitelьstvo 1861 ondo krepostnoi erxi liuulxa baatai bolhon baiga

xesojuuzna Kommuniis şevligyydei) Paartiiin isto xuriaangii kyyrsiin I glava

Харюусалгата редакторые орологшо Г. ДАШИЦЫРЕ

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Телефоны: редактора — 3-44, отв. секретаря 3-23, Сельхозотдел— 7-55, Промотдел — 5-07.

NKMP-iin tipograafi Glavliit 744